

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik IV., šte. 22.
Četrtkova številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetsko-delavske zveze.

Stane letno 28 80 Din, mesečno 2 40 Din.

NERAZUMEVANJE.

V zadnjem »Ljudskem Glasu« smo prinesli v uvodniku kratek oris razvoja mišljenja našega ljudstva o republiki. Konstatirali smo, da propada monarhistična misel na celi črti v naši državi, in da je v Sloveniji izmed strank monarhistična po programu edina še samo demokratska stranka. (Ali poznate na celém svetu še kje kakšno demokratsko stranko, ki je monarhistična? Že v svojem imenu lažejo!) Mislimo, da smo dovolj jasno podčrtali v tem članku tudi mišljenje naše stranke, ki drugačno biti ne more kot republikansko. In vendar smo slišali iz ust nekega sodruga kritiko, češ da smo ga »polomili«. V uvodniku smo baie povzdigovali kralja, dočim smo potem v notici o celiskem sestanku Slov. ljudske stranke pravično izrazili svoje pomilovanje nad brezprogramnim sklepom brezglave klerikalne stranke, ki uganja z vprašanjem republike takšno demagogijo.

Ne čutimo se krive. Nasprotno, kdor je prečital pozorno naš uvodnik, je lahko s prstom pokazal na tisto stranko, ki ravno zaradi reklame najbolj toče po republikanskem bobnu. Čeprav njen program ne more biti republikanski niti njen voditelj republikanci. Resničnost te misli je tudi dokazana s celjskim sestankom klerikalne stranke, ki je določil, da imajo klerikalci glede vprašanja republike »proste roke« t. j. da smejo biti republikanci ali pa monarhisti.

Če smo v takratnem uvodniku napisali nekaj lepih stavkov o kralju, smo jih

pač napisali o našem kralju; s tem pa ni rečeno, da nismo republikanci. Nasprotno je ta naš uvodnik najlepši dokaz, da je naš boj za republiko stvaren in ne demagogija. Nismo proti osebi, smo proti sistemu. In to vselej; ne samo takrat, kadar vidimo v tem sistemu trenutno škodo, temveč tudi takrat, kadar bi nam kdo dopovedal, da bomo imeli korist. Smo in ostanemo republikanci, če je na prestolu Franc Jožef, Karel ali Aleksander in bili bi tudi republikanci, če bi prišel na prestol sv. Peter ali pa sv. Pavel. Smo proti sistemu, ne proti osebi.

To nerazumevanje od strani nekaterih naših sodrugov nam pa daje povod za nekaj opazki:

Veseli nas, če nam sodrugi vselej izrazijo svoje pomisleke proti kakšnemu članku; veseli nas vsaka stvarna kritika iz naših lastnih vrst, ker vemo, da bo razvoj nas vseh hitrejši s sodelovanjem vseh naših sodrugov. Privadili se bomo s tem čitati časopis res pozorno, zasledovali bomo pomen in smisel vsakega stavka, iskali resnico, zavračali neresnico, skušali dobiti pojasnila za vse, česar ne razumemo. Smatramo, da ni dolžnost modernega človeka iskati slepo v časopisu samo kratkočasni novic za golo nasičenje radovednosti, temveč je treba na tem, melju dogodkov, ki se vrše po svetu, širiti in izpopolnjevati svoje znanje, bistriri svoje razsojevanje v vseh vprašanih življenja in tako postati res duševno neodvisen od drugih. Kdor ne zna misliti s svojo glavo, morajo misliti zanj drugi; on ple-

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

še tako, kakor mu drugi godejo. Iz takih je le mogoče sestaviti slepo čredo, ki prisega n. pr. danes na kraljestvo, jutri že na republiko, pojutrišnjem mu je kraljestvo ali republika že vseeno — slepa čreda, ki gre slepo za svojimi vodniki, ker ne zna sama misliti.

Vodnikom je prav, da je čreda slepa — kajti taka čreda ne spozna, da se tepe samo za svoje — vodnike.

Ne maramo takih vodnikov, še manj pa — črede. Hočemo sodruge, ki vedo, kaj hočemo vsi skupaj, ki pa tudi znajo pognati vodnika, ki neče tega, kar je koristno za vse.

Zato, sodrugi, čitajte, presoajte, debatirajte! Svet ne bo prei boljši, dokler ne bodo tudi množice boljše.

Banke med seboj.

Kakor delavno ljudstvo, tako se kregajo med seboj tudi kapitalisti. Razložek je seveda velik. Kapitalisti se kregajo po tilhem, javnost redkokdaj sliši o tem. Dobro vedo, da se ljudstvo ne bo dalo skubsti, če bo izvedelo za vse intrige.

Vendar vselej se jim pa ne posreči, da bi se zlasali na skrivnem. Kadar gre za posebno mastne dobičke, takrat sliši ropot tudi ljudstvo. Do sodbe ponavadi ne pride, ker se prei zopet pobotaio, vendar vsaj nekaj pride na dan. Takrat bi bilo treba, da ljudstvo pazi! Če drugega ne, se bo vsaj naučilo, da je treba baviti se z javnimi vprašanji.

V »Jadranski banki« so imeli v soboto občni zbor. Pri tem je poročal ravnatelj Kamenarović, da sta morala biti

Pa naj še jaz odgovorim!

Boltatov Pepe nam je poslal z onega sveta naslednji dopis:

V »Jutru« z dne 21. t. m. sem bral poziv na odgovor raznim vprašanjem. Ker nisem naročnik »Jutra«, svojih odgovorov tudi ne morem tam objaviti, zato prosim uredništvo »Napreja«, h kateremu nazorom sem se na tem svetu spreobrnul — tukaj smo sploh sami socialisti — da jih priobči. Morebitno nagrado odstopam popolnoma vam, da jo porabite kakor se vam zdi umestno in potrebno, magari za poročni dar.

1. Za kaj se ljudje najbolj zanimajo? Odgovor: Bančni kapital — kako bi največ »zaradili«, malomeščani — kateri gostilničar ima najboljši cviček; delavec pa — s čim se bo prehranil in oblekel.

2. Kaj ljudem v časopisju najbolj ugaia? — Časopisje ugaja patriotom, če piše o kraljevi poroki, navadnim državljanom pa, če piše o znižanju cen življenskih potrebščin.

3. Kaj mislite o šoli? — Šolstvo naj postane obvezno, učiteljstvo neodvisno od posameznih verskih in nacionalnih kast. Študij naj bo dostopen vsakomur brezplačno, če je zani nadarjen in nima sredstev.

4. Vprašanje glede Sokolstva. — Sokolska kakor orlovska društva se mi studijo, ker so prva kakor druga le štafaža buržoazije. Telovadbo brez teh primesi pa cenim kot človeškemu zdravju koristno.

5. Glede duhovščine. — Delo in upliv klerusa je v Sloveniji večji, kot si ga »Jutro« predstavlja.

6. Glede skvarjenosti današnjega rodu. — Zrellost ljudi je različna. So mladeniči, kateri so zelo nadarjeni in korakajo s časom. So pa drugi, ki o sebi mislijo, da so zreli po starosti, pa so prespali pol stoletja ter živijo v domišljavosti, da so poklicani politiki in se udinljajo nacionalističnemu ali verskemu fanatizmu.

7. Glede alkoholiziranja. — Pijače zavžijejo pri nas za 50 odstotkov preveč,

največ med malimi obrtniki in malimi trgovci. V podrobnem pa si o tem ne upam izraziti svojega mišljenja, ker se mi lahko kaj podobnega pripeti kakor prijatelju Leskošku v Celju — pozdravite ga v mojem imenu. »Jutrovcem« pa tudi nočem škodovati, da bi se ne zamerili avantgardi ljubljanske JDS, namreč pri gostilničarjih, katere bodo kmalu rabili ob priliki novih voltev v ljubljanski občinski svet.

8. Kako žive ljudje? — Meščanstvo in verižniki žive razkošno, delovno ljudstvo pa počasi umira gladu. Razumljivo, da nosijo ženske prve kategorije cel modni salon naidražjih oblek na sebi po navodilih, ki jih daleta »Jutro« in »Narod« v svojih modnih in »bontonskih« podlistkih, ko imajo žene, ki jih psujejo slovenski vojni parveniti z »nižjim slojem« — ker jim opravljajo suženska dela — komaj toliko cunije na sebi, da ravno še lahko pokrijejo Evino sramoto.

9. Glede gospodarskih razmer: Gospodarski položaj ne le naše države

lanl odstranjena iz te banke gg. Praprotnik in Kavčnik. Banka da je imela pri tem namen prepričati, da bi se nepoklicane osebe bavile z javnim kreditom in z javnimi prihranki. Zato pa da je demokratska stranka napovedala »Jadranski banki« boi, da je tudi vlada začela banki nagajati in vlada lahko nagaja, saj ima vso moč v rokah. Kamenarović trdi, da je še naročnikom nagajala, da je n. pr. g. Druškovič kot inšpektor ministrstva za socialno politiko izjavil ravnateljstvu naplovnih družbe »Navigazione Generale Italiana«, da bo lažje dobila koncesijo potom banke »Union« (pri tej je zdaj Praprotnik in njegovi prijatelji s Tonetom Kristanom vred), nego pa potom »Jadranske banke«, ki nima naklonjenosti ministrstva...

Kamenarović trdi med drugim, da je Praprotnik z manipulacijo pri svincu, sekvestriranem od države, oškodoval za nekoliko milijonov Propagandni fond za Koroško sebi in svojim drugom v korist in da je prevaril tudi Upravno komisijo tehniško visokošolskega fonda v Ljubljani za milijone.

Takih in enakih stvari je očital gosp. Kamenarović Praprotniku celo vrsto, pri tem pa povdarjal, da je interveniral za Praprotnika njegov osebni prijatelj minister Žerjav. Nas socialiste zanima posebno to, da so imeli v svoji sredi tudi bivšega sodruga Antona Kristana, ki da je predlagal ustanovitve posebne družbe, ki naj bi kupovala na državnem posestvu Belje razne proizvode in jih prodajala socialističnim organizacijam in tako izkoriščala Belje in naše konsume obenem.

Te in take stvari je govoril g. Kamenarović v soboto in v »Napreju« štev. 121 smo o tem pisali, ker se nam zdi potrebno, da to javnost izve. Zato nas je »Jutro« napadlo, da smo od »Jadranske banke« podkupljeni...

Organizirana stranka se ne da podkupiti. Samo kakega voditelja našega ste lahko prosili, naj bo tako priazen in naj pri »Napreju« ukrene, da bo o tem ali onem molčal. Pa takih voditeljev že pol drugo leto ni več, vsi so se preselili k vam, ko so uvideli, da nič ne izda več, če ob mizo udarijo — stranko vodi Pokrajinski odbor, ki ima od Novega leta že tudi »Naprej« v svojih rokah...

»Jutro« se jezi, da pri socialistih ne gospodari več g. Tone Kristan. V torkovi številki nas prav po demokratsko napada, ker smo prinesli razkritja g. Kamenaroviča, ne da bi branili »velezaslužne« može, kakor sta gg. Tone Kristan in dr. Žerjav.

temveč cele Evrope zavisi od čim hitrejšega pogreba največjega človeškega zla — militarizma, potem pa od ljudi pri krmi, ki naj odpravijo korupcijo.

10. Osemurni delovnik: Glede njega predlagam, naj se na željo Franchettijev in Bizjakov podališa na 16 ur, plače delavcem naj se za polovico znižajo, obenem naj se tudi odpravi vsa socialna zakonodaja, potem postanete prav gotovo vsi reveži tam doli srečni in dobri in grobnomični državljani.

Socialistični pozdrav in ob priliki mi pošljite kakega »Jutrovega« urednika, da se v enem izmed nebeških tihih kotičkov pomenim z njim, če mogoče tistega, ki se dela v današnjih časih iz revnega ljudstva s svojim nezrelim in hinavskim vpraševanjem norca.

Vaš

Bolotov Pepe.

Povedali smo že nešteto krat, da nam je vsaka oseba popolnoma postranska stvar. Dejanja grajamo, ne osebe. Če napravi naš nasprotnik kaj dobrega, pohvalimo, če naredi naš najboljši prijatelj kaj napačnega, grajamo. Obenem trdimo, da je nepošteno vse, kar se skriva. Če je kdo delal dobre kupčije s svincom za narodov blagor, se zelo čudimo, da narod o teh kupčijah ni poučen. Prav tako, kakor pri nagradah v bolniški blagajni. Če je »Jutro« prijatelj razkrinkal g. Kocmurja, da je pred pol letom dobil 50.000 K nagrade — vsa čast! Mi gremo še dalje. Pravijo, da so take nagrade povsod v navadi, mi jih pa ne trpimo, posebno ne pri socialistih. Če je g. Kocmur tako dobro delal za tiste delavce, ki mu morajo s svojimi žulji dati 50.000 K posebne nagrade, zakaj ne bi smeli ti delavci tudi vedeti, da so mu jih dali? Ker so mu jih na dali pol leta prej, nego so zato zvedeli, se jeze upravičeno. Če je g. Tone milijonar, mu to privoščimo, samo vedeli bi radi, kako si je to imetje zaslužil. Kajti vse račune bi radi videli pri ljudeh, ki trdijo, da delajo »za narodov blagor.« Prav tako je z vsemi, ki se jim v teh težkih časih dobro godi. Če je g. Kamenarović tudi tako obogatel, kar pošljite nam podatke — objavili jih bomo, ker stojimo na stališču, da ima ljudstvo pravico vedeti, za koga in za kaj dela in trpi.

Plačati se pa nismo in se ne bomo dali nikdar več od nikogar — ti časi so minuli pred pol drugim letom. Da so minuli, zato se »Jutro« in Tone in Kocmur in še marsikdo — jezi, pa pravi, da smo podkupljeni. S tem hoče odvrniti ljudstvo od organizacij, ki so edine zmožne pregledati vse račune.

Bankokrati v laseh.

Značilno je mnenje različnih bankokratov o novi koruptni aferi, ki jo imamo. Pravijo namreč nekateri, da ne spada delovanje bank pred javno kritiko v časopisje, naj se pomenijo same med seboj; razgrinjati take reči pred svetom škoduje — ugledu.

Res je, da škoduje. Pa to še ni vzrok, da jih je treba zakriti.

Če se prepirata dva, ki nimata za življenje ljudstva nobenega pomena, gotovo ni treba obešati njunega umazanega perila v javnosti na sonce.

Obdajte banke in bankarje z visokim zidom, da ne bodo mogli spekulirati z ljudskim premoženjem, niti trgovati z ljudskimi žulji in krvjo, potem je prav, potem naj se tepejo lepo med seboj. Dokler pa se vodijo iz bank takorekoč vse nitke narodnega gospodarstva, in je od tega vodstva odvisno predvsem dobro ali slabo življenje vseh državljanov, dokler so banke takorekoč pljuča našega narodnega gospodarstva, potem ima ljudstvo gotovo pravico in za svojo eksistenco tudi dolžnost, da si ta pljuča natančneje ogleda in izreže iz njih, kar je gnilega.

Ljudstvo težko najde gnilobo, ker nima upogleda v bančne posle. Šele, če se bankokrati sprejo med seboj, se odgrne malo zavesa. Samomorilno bi bilo za ljudstvo, če bi takrat pokrilo s plaščem molka gnilobo, ki se zajeda v njegovo lastno telo.

Tedenski pregled.

Najtežji politični dogodek preteklega tedna je vsekakor konec berlinske zedinjalne konference treh socialističnih

internacional. Konec, ki morda za dolgo dobo onemogoča enotno fronto marksističnega proletariata. O tem poročamo prihodnjic.

Čičerin je izvršil grožnjo, katero je izrekel na genovski konferenci: Objavil je dokumente, ki jasno dokazujejo, da je med Francijo, državami male antante, Poljsko in Wranglovimi razbojniškimi tolpmi obstajal tajen dogovor, na temelju katerega naj bi se v najkrajšem času pričel vojni pohod proti sovjetski Rusiji, kakor ga pripravlja zapadni in srednje-evropski imperializem že par pomlad sem. Velikanska senzacija je zbudila objava teh dokumentov, ki jih je priobčil tudi nedeljski »Naprej«, zlasti v Jugoslaviji, katere ministrski predsednik Pašić in njim vladotvorni krogi so težko prizadeti, ker so obljubili pritepecu Wranglu pomoč pri organiziranju njegove vojske, nabiranju domačih prostovoljcev itd. Wrangel in tkzv. caristični »poslanik« v Belgradu, Strandmann, pa sta imela še svoje čisto zasebne namene, ker sta hotela s pomočjo Francoske prisiliti Rumunijo, da bi pripravila za pohod vse svoje čete, poleg tega pa sta spekulirala, da bo morala tudi naša država z vso svojo armado nastopiti proti boljševiki, o čemer nista prav nič dvomila, vdrli v svojo obrambo v Rumunijo in s tem izzvali komunistični prevrat na Bolgarskem, mobilizacijo na Turškem ter morebiti na Madžarskem. Peklenski načrt, ki naj bi v svojih posledicah znova pognal zemljo v svetovno klanje, pa se je z enim mahom ponesrečil, ko je Čičerin svoje dokumente objavil. Naša brezvestna vladna buržoazija je skrajno poparjena radi težkih očitkov, ki lete sedaj od vseh strani na nje naslov in ne ve, kako naj bi se izmahnje. Jeclja samo nekake lažnjive demantije, katerim pa nihče več ne veruje, ker predobro poznamo vso gnilobo njene vesti. Drugače pa ne črhne niti besedice, najmanj pa o Čičerinovih dokumentih, upajoč, da bo s svojim molkom skrajno mučilo, da bo s svojim molkom skrajno mučilo situacijo še najpreje zatusala. To je seveda brezsmiselna nada, ker do volitev, ki stoje pred durmi, med milijoni njenih grehov izčrpano ljudstvo ne bo pozabilo tega, ki ga je hotel spremeniti v klavno živino, da se bodo žnjo mastili nekateri caristični in njim podobni kapitalistični idioti. Vlada je v svojem demantiju povedala, da bi Wrangla takoj izgnala, čim bi kdo dokazal, da svoje razbojniške tolpe organizira k napadu. Kakor veste, je ta dokaz — ne glede na Čičerinove dokumente — že v tem, da je Wrangel v družbi slovenskega pokrajinskega namestnika posejal in inšpiciral svoje čete. Navzlic temu še do danes ga niso brcnili iz države. Vse inostransko časopisje se dela iz nas norca. Ampak, hvala bogu: Obračun se bliža in težak bo!

Reški fašisti so v družbi laških častnikov pri Kastvu v temni noči 24. maja napadli naše obmejne straže, ki so jih pa z ročnimi granatami pognale v divji beg. Čeprav so bile številčno šibke, naši niso imeli izgub, laški nacionalistični komitaji pa mnogo mrtvih. Naš poslanik je v Rimu pri tamošnji vladi, ki mu je seveda obljubila »najstrožje korake«, protestiral po naročilu iz Belgrada. Zgodilo pa se je čudo: dva dni pozneje so naši vladni krogi vesti o lahonskem napadu pri Kastvu — zanikali! In navzlic temu so preje naročili svojemu poslaniku, da v Rimu protestira! Kdo razume, kakšne nečedne manipulacije stoje zopet za vsem tem? Proračunski predlog, o katerem je vlada pred glasovanjem v narodni skup-

ščini trobala pohvale po vseh svojih glasilih, je nekaj čudnega in kakor je opozicija ugotovila, od pet do glave lažljiv. Vlada sploh ni v stanu podati verne slike o stanju naših financ in o neklih ogromnih izdatkih enostavno molči. Zato je socialistični klub nastopil proti njemu. Osel je, kdor bi danes rekel, da je mera vladotvorne korupcije polna. Za vladotvorno korupcijo sploh ni nobenih mer več.

Klerikalna avstrijska vlada je odstojala, ker ni bila sposobna urediti položaja avstrijske republike in ga je celo do skrajnosti poslabšala, da si imeli klerikalci takrat, ko so vladanje nastopili, polna usta najlepših obljub. Pod socialističnim režimom je avstrijska republika polagoma toda sigurno šla proti boljšim časom, kar so klerikalci v kratkem času za desetletja ubili. Nova vlada še ni izvoljena, ker si nihče ne upa prevzeti težke odgovornosti na svoja ramena. Tukaj vidimo, koliko je zmožno pozitivnega dela opičarstvo klerikalne socialije!

Na Irskem je meščanska vojna končana. Obe nasprotni stranki sta sestavili koalicijsko vlado.

Proces proti nedoletnim komunističnim dijakom in profesorju Maslariču v Osijeku so odgodili — ker nima sodnija za kako krivdo nobenih dokazov v rokah! In fante so v preiskovalnem zaporu mučili! Koliko časa še —?

Med Italijo in Rusijo je bila sklenjena trgovinska pogodba.

V narodni skupščini so imeli 27. maja sila viharo sejo, pri kateri so zbesneli liberalni in radikalni vladinovci s pestmi bili po mizah, psovali opozicijske poslance in hrupno prekinjali njihove govornike, zlasti sodr. Etbina Kristana. Razumljivo: Vlada je na ta dan upala, da bo po najkrajšem nezakonitem potu dosegla v parlamentu sprejetje proslulega zakona o ministrski odgovornosti, ki ministrom nobene odgovornosti ne nalaga, pa se je vsa opozicija na poziv sodr. Etbina Kristana odstranila, tako da ni moglo priti do glasovanja, ker vlada ni imela kvoruma. Tisti dan je minister Marinčević tudi cinično povedal, da ne bo vlada nastopila proti oboroženim napadom jugofašistovskih pobalnikov. Nato mu je dr. Korošec tudi v hrk povedal, da se bo ljudstvo pač samo branilo z orožjem, če ga ne bodo hoteli vladovci braniti pred svojimi pretepaškimi zelenci. Bomo videli, kdo se bo uklonil!

Glede posojila, ki ga še niso sklenili, se širijo interesantne govorice, da so vladi bližji krogi »zaradili« železnice z mešetarenjem. Pašičev sin je seveda tudi udeležen.

Levo krilo češke socialno-demokratske stranke se je priključilo dunajski centristični internacionali, h kateri pripada tudi naša stranka. Ta internacionala je danes po številu najmočnejša.

Pred čizmami, ki jih bo kralj obul na dan svoje poroke in ki so javno razstavljene v Osijeku na najbolj prometnem trgu, je te dni navdušeno občinstvo prirejalo velike patriotske manifestacije.

ŠE VEDNO TRAJAJOČA STAVKA PRI WESTNU V CELJU.

Stavkujoče delavstvo je sklenilo, da ne sprejme dela, dokler tovarnar ne ugodno zahtevam, vloženim po organizaciji kovinarjev.

Tovarnar in njegovi agenti se silno trudijo, da bi zlomili vrste stavkujočega delavstva.

Kot kapitalistični agenti za stavkomstvo se dosedaj odlikujejo zlasti:

1. Složir Anton. Šelekar Franc, člana buržujskega »Atletik Sportklub-a« v Celju;

2. Vodeb Miško, trobentar pri nekdanji železničarski (sedaj klerikalni) godbi v Celju;

3. Šket Jožef, Šket Antonija (njegov žena), oba prvovrstna alkoholika in znana izpred sodišča v zadevi Oset kontra Šket;

4. Rupnik Anton (eden, ki je odklonil zasilno delo, pri katerem je zaslužil več kakor pri Westnu);

5. Lilijska Franc, Rebov Franc, Glinšek Anton, Grudnik Marija, Rojnik Anton. To so ponovni stavkokazi, ki so stavko lomili pred 8. majem in jo lomijo zopet;

6. Matkovič Stepan, je došel iz Hrvaške stavkolomit; bil je komunist. Tudi karakteristično za delavsko gibanje, ki ga uvajajo »Farbenwechlerji«;

7. Gospa Wiesbergova, soproga enega mojstra tudi silno agitira za stavkolome ter operira z geslom: »Če bi še Avstrija bila, bi ne smeli mladi ljudje okrog tovarne postopati (ona misli reditelje), ker bi jih pregnali z boznjakom. Pretekli teden se je hvalila okrog z besedami: »Montag kommen schon alle arbeiten.« Gotovo je to želja Westna ter njegovih priganjačev, ki dobivajo masne mesečne plače, katere je tudi »Frau Wiesberger« deležna.

To so najznačilnejše osebe, ki zaslužijo, da si jih razrednozavedni proletariati zapomni.

Slovenske »Del. Tel. Enote« na pohodu!

Prvi javni nastop »Delavskih telovadnih enot« »Svoboda«, podružnica Jesenice, skupno delavskim telovadnim društvom »Sloga« iz Maribora. Sodrugi in sodružice širom Slovenije! Socialistična mladina Jesenic in Javorjaka si je ustanovila 1. 1920, pod okriljem »Svobode« lastni delavski telovadni odsek. Ideja socialističnih telovadnih društev, ki se je porodila v naših srcih, je vzrasla naša sveta dolžnost je da se ta ideja razširi širom Slovenije oziroma Jugoslavije. Težave, ki smo jih imeli, da smo postavili na noge tel. odsek, so deloma premagane. Po dveletnem delovanju v prostorih »Delavskega doma« na Jesenicah, hočemo pokazati sodrugom in sodružicam ter vsej javnosti, da naš trud ni zaman, da se članstvo resno zaveda cilja, ki smo ga začrtali po vzoru čeških sodrugov. Vabimo socialistično mladino, članstvo SDJZ »Svoboda«, sploh vse sodruge in sodružice, da se udeležite prvega javnega nastopa, socialističnih telovadcev in telovadkinj, kateri se bo vršil dne 25. junija t. l. — Izvajale se bodo proste vaje čeških del. tel. enot, katere so prednašali češki sodrugi in sodružice na I. del. Olimpiadi v Pragi 1. 1921. Natopili bodo člani in članice, ter ženski in moški šolski naraščaj tel. odseka »Svobode« na Jesenicah skupno s člani in članicami del. tel. društva »Sloga« iz Maribora. — Ni naš namen, da pokažemo pred javnostjo kaj znano, temveč da damo pogum in veselje socialistični mladini po vseh industrijskih centrih Slovenije, da si ustanovimo čim močnejše socialistične tel. odseke. — Sodrugi in sodružice! Statistika razvoja sodruških Delavskih tel. enot na Čehoslovaškem nam jasno kaže, kaj zmore zavest in pogum mladine. L. 1897. je bila samo 1. enota z 90. člani, a 1. 1920. pa 1565 enot z 200.000 člani in članicami. Slovenska delavska mladina na noge, led je prebit, ustanovimo si po zgledu čeških sodrugov tudi mi slovenski mladi proletarci močno armado telovadcev, socialistično vzgojenih mož in mladeničev, žena in deklet. V nas naj vlada zavest, da je moč proletariata ne samo v strokovnih in političnih, temveč tudi v izobraževalnih in telovadnih, močno in trdno stojičih organizacijah. Udeležujemo besede, ki jih je napisal francoski pisatelj s Lassalle: »Proletariat, ti si skala, in na tej skali si boš zgradil nov svet.« — Telovadba je sredstvo za vzgojo telesne in duševne moči, discipline in samozvesti. V l. 1907. je pisalo glasilo Del. tel. enot čehoslovaških sledeče besede: V DTJ si moramo prizadevati, da v srca proletarske mladine vsadimo misel človečanstva, in tako zgradimo nov, močnejši prihodnjega človeka. Vsak otrok z zdravo dušo in jeklenimi mišicami nam bo jamčil za zdravo pokolenje in zmago soci-

alizma. Češki sodrugi gredo to pot vedno naprej in njim je zmaga zagotovljena. Kdor ima mladino, ima bodočnost. Tega gesla se posebno pri nas dobro zavedajo meščanske stranke. Ali naj mi proletarci spimo? Ne! Slovenska proletarska mladina, tebi kliče članstvo jeseniške »Svobode«: Energično naprej po zgledu socialističnih mladinskih organizacij Češke, Nemčije, Nem. Avstrije, Francije, Rusije, Belgije itd., da se v doglednem času tudi mi Jugoslovani pridružimo tej veliki armadi mednarodnih mladinskih organizacij. Sodrugi in sodružice, kateri imate veselje in zmožnost, pojdite, zberite mladino, vzgajajte jo, poučujte jo. Res da nastanejo težave, ki se marsikomu zde prevelike, toda strah stran, pogum velja, vse lahko dosežemo, samo volje in vztrajnosti je treba. Na delegacijskem zboru »Svobode« dne 30. oktobra 1921. so bile govorjene besede: »Osemurni delavnik ni bil zato izvojevan, da delavec poseđa v prostem času po gostilnah, temveč da posveča na prosti čas izobrazbi. Mladi delavci spadajo v telovadnice, kjer naj si utrjujejo svoje telo, usposabljaajo ga za težko delo. Osvežijo naj v telovadnicah svoj duh, ki se utruja pri napornem delu. Karel Marks je v svojih spisih jasno povedal, da so najrodovitnejša tla za socializem tam, kjer je proletariati telesno in duševno najbolje razvit.« — Proletarska mladina, razmišljaj te besede, udeležuj jih dejansko, in zmaga za bodočnost bo zmaga socialistične mladine. Z upanjem, da bo I. javni nastop socialističnih telovadcev »Svobode« in »Sloga« začrtal smernice za bodoče delo na polju izobrazbe. — Vas pozdravljamo s socialističnim pozdravom. — Odbor »Svobode« Jesenice.

Politične vesti.

+ Brezplačna reklama za »Moje zapiske z Dunaja«. V »Jugoslaviji« z dne 30. t. m. beremo pod rubriko »Književnost in umetnost« oznanilo za »Moje zapiske z Dunaja«, ki jih je spisal Emil Štefanovič, izdala in založila pa Zvezna tiskarna v Ljubljani, Marijin trg 8. Cena brošure — mu zvezku je 2.50 Din. Navedeno brošuro je spisal izdajatelj in odgovorni urednik »Delavskih Novic« Emil Štefanovič in je zato brošura nad vsako pričakovanje zanimiva. Nadebni pisatelj, ki daje komunistom v svojem listu smernice, povdaria v predgovoru, da zgledajo zapiski »v prvem trenutku v resnici kot samohvala« in da »je pomembno, da je jugoslovansko časopisje pred dvema leti, ko sem imel na Dunaju oblast v svojih rokah« (g. Emil Štefanovič je bil vojaški zastopnik naše države na Dunaju). »pelo slavo o moji poztivovadni sposobnosti in energiji.« (Dobesedni citat). Na 34 straneh opisuje nato svoje udeistvovanje na Dunaju, tekom katerega je rešil nč več kot 70.000 ljudi boljševizma. Posamezni odstavki so naravnost briljantni. Navajamo samo enega iz odlomka »Akademska menza na Dunaju«. »Vzel sem iz vojaškega skladišča hrano in zanj položil 20.000 K od dobrotvoljnih prinosov in še 4 K od vsakega dijaka za dnevno kosilo in večerjo. Tako vojaški erar ni imel nobene izgube. Z izborna hrano je prenehal tudi boljševizem, ki se je takrat oprijemal praznih želodcev našega dijaštva. Vse je bilo zadovoljno in slavilo našo državo. Obvestil sem naknadno o tem koraku vojnega ministra Rašića in ministra prosvete Davidovića. Moj korak sta provizorično odobrila in poslala v smislu E. P. broj 32.405, 26. februarja 1919. Beograd, novih osem vagonov živl za vojaške in tudi dijaške. ltd. (Str. 19.) Brošura je od prve pa do zadnje strani zanimiva, kar se nam zdi potrebno še enkrat povdariti. Ker morajo sodrugi komunisti na vsak način poznati svoje vodilne sodruge, naj si nabavijo torej omenjeno brošuro, ki stane samo 2.50 Din in ki dovoljno označuje njihovega izdajatelja »Delavskih Novic«.

+ »Jugoslavija« z dne 31. maja je priobčila iz »Napreja« z dne 31. maja članek »Državni nameščenci na Čehoslovaškem in pri nas«, ne da bi navedla

Braslovče. Kraj. organizacija KDZ v Braslovčah vabi vse svoje člane na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, dne 4. junija ob 8. zjutraj v gostilni g. Resnerja v Braslovčah. Dnevni red: Obstoje organizacije. Točna udeležba dolžnost vseh članov. — Odbor.

Iz strok. gibanja.

Župnikom ljubljanskih kovinarjev! Ker smo dobili lokal v vrtnem salonu restavracije pri »Novem svetu« na Gosposvetski cesti se bodo vršili zaupniški sestanki redno vsako nedeljo dopoldne v imenovanem lokalu. Udeležba dolžnost!

Seja ožjega odbora Strokovne komisije za Slovenijo se bo vršila v soboto 3. junija t. l. ob 6. zvečer v pisarni Strokovne komisije. — Tajništvo.

Seja odbora podružnice kovinarjev se bo vršila v četrtek dne 1. junija, takoj po delu v društvenih prostorih, Šelenburgova ulica 6/III. Udeležba nujna!

Vestnik Svobode.

Osrednja knjižnica »Svobode« je sedaj v poletnem času odprta vsako sredo od pol 18. do 20. in vsako soboto od 17. do 20. Knjižnica se nahaja v Židovski ulici 1. I. nadstropje (nad drogerijo Ant. Kanc).

Občni zbor ljubljanske podružnice »Svobode« se bo vršil v sredo, 31. maja v občinski zborovalnici na magistratu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. Začetek občnega zbora točno ob 20. (8. zvečer). Ker je občni zbor važen, pozivljamo člane ljubljanske podružnice, da se udeležijo polnoštevilno. — Osrednje tajništvo.

Hrastnik. V četrtek, dne 1. junija, se bo vršila točno ob 5. popoldne v dvorani delavskega konsuma ustanovni občni zbor Splošne del. izobraževalne zveze »Svoboda« v Hrastniku. — Sodrug in sodružice, udeležite se tega ustanovnega občnega zbora »Svobode«, kar najbolj številno.

Dopisi.

Križe pri Trzinu. Med tukajšnje samostojne kmete in nekatere klerikalce je prinesel v nedeljo 21. maja oklic pri farni cerkvi strahovito razburjenje. Župan g. Polanc je na podlagi svoječasnega občinskega sklepa pustil objaviti, da se bodo občinska pota, ki vodijo na polje med njivami in so malo rabljena ter za pašnike pripravna, za pašo na javni dražbi prodala. Ta predlog se je od župana raditega stavil, ker občina nima drugih dohodkov kot edino davke in te morajo neposredno plačevati, kakor kmetje. Zatorej nastane vprašanje, kako pridejo posejanci do tega, da brezplačno uživajo občinsko last, do katere imajo vsi občani enako pravico in zgubi občina dohodke, katere nujno rabi. Vpijejo, da to uživajo že ne vemo koliko let, in to radi verjamemo. Ali povemo vam, da so časi, ko je mogel biti največji in najboljši neumni kmet župan, minuli in ne pridejo več nazaj, in celo vaše razburjenje vam ne bo nič pomagalo. Kadar bodo delavske mase vašo in klerikalno politiko spoznale, vam bo čisto odklenkalo, kakor že v večjih krajih. Merodajne oblasti prosimo, naj naredo tukaj konec. Za reveže in šolo ni denarja, velikim kmetom se pa naj paša brezplačno odda? Pri občinski seji 25. maja se je za brezplačno oddajo paše kmetom najbolj potegoval usmiljeni klerikalec Jožef Arh, recte Sitar, kateri je svojčas iz samega usmiljenja in ljubezni do občine in občanov 12.000 (reci dvanaestisoč) plačal v občinsko blagajno. Delavci, odprite oči, da vaše prijatelje spoznate! — Delavec.

Brežice. Dne 21. maja t. l. se je tu vršil shod SKS. Četudi Samostojneži kriče, da jih zastopajo izključno le kmetje, je prvi govoril živinozdravnik Rajer. Dokazoval je, kako dobro se godi našim fantom — vojakom v Srbiji. Žal, da ni bilo nobenega na shodu, ki bi verjel tako umazaniam lažem. Če se našim fantom tako dobro godi, zakaj pa od lakote, zanemarjenosti in od pretepanja umirajo, zakaj se upirajo itd.? Drugi govornik je bil mesar minister Pucelj. Razpravljal je veliko važnost izvoza živine. — Mi pa trdimo, da je velika napaka, ker se izvaža iz naše države živina, s katero potem bogatijo predvsem Italijani. Namesto, da bi klali živino doma in strojili kože sami, obenem pa zaposlili v novih tovarnah usnja veliko domačih delavcev, bomo dali samo za usnje, ki ga bomo morali uvažati, neprijemno več kot smo dobili za živino. Ko bi ostala živina doma, postalo bi meso in usnje cenejše. Dvignilo bi se blagostanje ljudstva in s tem tudi države, dvignilo zadovoljstvo, pa tudi valuta bi se na ta način veliko preje dvignila. Gospodje Samostojneži vse to dobro vedo, vedo pa tudi, da gotovi dobičkarji z umazanimi kupčijami dobro zaslužijo — na račun revnega ljudstva. — Tretji govornik je bil obrtnik Kodolich. Ta se je predvsem spodbikal nad uvozom municije. — Članom KDZ pa je dobro znano, da so temu krivi edino in edini monarhisti, t. j. demokratje in samostojneži sami, ker se jim na površju ni mogoče drugače vzdržati, kakor z oboroženo vojaško silo. — Četrti govornik je nastopil SKS poslanec Ivan Urek. Pred nekaj leti je bil klerikalec in zato ni čuda, če ne zna drugega, ko blatiti druge stranke. Pohvalil je edino pošteno taktiko SSJ kluba poslancev s pripombo, da za vse krajevne organizacije ne velja to zaupanje, ker se nekatere ne ravnaajo točno po strankinim programu. — Jako zagonetna je ta njegova izjava. Prva polovica je izraz našega izpričevala od nasprotnika, druga polovica pa je zgolj izraz njegovih osebnih sovrašttev. — Na koncu sta dobila besedo tudi naša sodruga Martin Umek in Baraga. V ostrih besedah sta pobijala umazano politiko SKS. Vprašala sta: če si samostojneži pripisujejo tako zelo zaslužna dejanja, zakaj pa so glasovali proti ministrstvu za socialno politiko? Zakaj je glasoval za odstranitev invalidskega odseka v Belgradu? Zakaj je vlada prikrajšala vojne invalide za 123 tisoč dinarjev? Zakaj je nastal v državni blagajni primanjkljaj 740 milijonov Din? Ali ni pri vsem tem največ oškodovan kmet? Minister Pucelj je skušal ugovarjati, toda s svojimi zavijanjmi se ni izmuznil, ker ni odgovoril ničesar, kar bi držalo. Trdil je, da je tudi on eden tistih, ki so proti razmetavanju denarja brez potrebe. Ker pa je bil v velikem strahu, da bo prišlo do precej stvarnega in jasnega razgovora, je zahteval zaključitev shoda, kar se je tudi zgodilo.

Muta nad Mariborom. V nedeljo, 28. maja se je vršil shod kovinarjev, na katerem je govoril sodrug Leskošek zlasti o stavki kovinarjev v Celju. Povedal je, da je to prva velika, disciplinirana stavka delovnega ljudstva v Sloveniji oziroma v Jugoslaviji. Nikoli poprej se ni pokazal razredni boj v tej obliki kakor danes. ko se je jugoslovanskemu kapitalizmu posrečilo proletarijat politično upropastiti ter mu na ta način odvzeti pridobljene pravice. Kapitalizem gre še dalje ter skuša sedaj proletarijat gospodarsko uničiti. Celjska stavka je nad proletarijatom akt nasilja, ki ga izvaja Zveza industrijcev, v

kateri so včlanjeni oderuhi raznih barv. Tam najdete narodnjake (demokrate), Nemce, klerikalce ter jude, ki opravljajo svoj posel, na katerega se najbolj razume Westen, ki izkorišča ljudi do mozga. Nato je pojasnil sodr. Leskošek natančen razvoj stavke. Govornik je razkrinkal fraze nacionalizma, s katerimi skušajo proletarijat spraviti v verige, da bi se ne udeistvoval v razrednem boju. Z nacionalizmom se snujejo razne »tudi delavske« organizacije, a nacionalistična — demokratska vlada postavlja slovenske policaje, da varujejo Prusa Westna, mesto da bi varovala delavce. Za slovenske delavce rabi gospoda »zakon o zaščiti države«, s katerim se tira proletarijat v zapore. (Medklici: Pfui! Škandal! itd.).

Ribnica na Pohorju. V nedeljo 28. maja se je vršil strokovni shod Unije stavbinskih delavcev, na katerem je poročal s. Leskošek iz Celja. Govornik je temeljito obrazložil pomen mezdne gibanja ter strokovnega boja v splošnem. Očrtal je položaj delavstva v Sloveniji ter predložil stavko kovinarjev v Celju, ki traja že 10 teden in ki je izbruhnila radi poniževanja delavskega razreda ter poizkusa za oropanje 8 urnika. Omenil je, da celjska stavka kovinarjev ni maščevalen akt na kapitalistični razred, ampak samo pošten obrambni boj proletarijata za ohranitev pogodbe in za druge delavske pridobitve.

Tako kakor celjski kapitalist Westen, tako so vsi kapitalisti v Jugoslaviji in imajo v en cili pred seboj — izkoriščanje proletarijata do skrajnosti!

Nato je s. Leskošek še pojasnil delovanje bivše org. stavb. delavcev ter sedanje nove centrale ki ima svoj sedež v Celju. Takoj nato se je izvolil pripravljalni odbor ter se je shod zaključil.

Gospodarstvo.

— **Denarni trg.** (Zagreb, 30. maja.) Ameriški dolar 68 Din, 100 avstrijskih kron 0.63 Din, napoleonor 225 Din, nemška marka 0.26 Din, rumunski lej 0.47 Din, italijanska lira 3.65 Din.

— **Žitni trg.** (Novi Sad, 27. maja.) Kilogram pšenice velja 3.92—3.95 Din, kg koruze 2.98 do 3 Din, kg ovsa 2.95—3 Din, kg moke (št. 0) 5.62 Din. Na polju je nastalo pomanjkanje dežja.

O KRALJEVI POROKI IN KAR SE PLETE KROG NJE.

(Dopis priprostega delavca.)

Prav mrzlično se pripravljajo razne oblasti na dan kraljeve poroke, ki bo menda 8. junija.

Ne bi govoril o tem, ker so podobne zadeve za nas mrtva točka. Ne morem pa molčati, ko vidim tisto gnusno pritiskanje na posameznika, pričeni pri pokrajinskem namestniku dol do zadnjega občinskega sluga. Vsak dela po svoji moči, eden morda z velikim navdušenjem, drugi pa z veliko nevoljo.

Pri nas je ljudstvo povečini nemške narodnosti. Niso morda nemčurji, temveč pravi Nemci in hočejo kot taki ostati. Svobodno jim! Da pa tukajšnje oblasti na te ljudi za ta dan — ki je zanje kot za vsakega navadnega državljana popolnoma brezpomemben, ker kaj nas delovno ljudstvo briga, kdaj se kak zemljan ženi — da torej politične oblasti, občinska uprava, razna društva in zadruga na te ljudi pritiskajo ter enostavno ukazujejo, kako dolge in kakšne zastave bodo morali izobesiti, to presega vse meje. Zapovedujejo nadalje na večer pred poroko razsvetljavo oken, iz česar si lahko vsak sam predstavlja, v kakšnem položaju se nahajamo in kakšnim šikanam se moramo

pokoriti, če nočes imeti prihodnji dan steklarja v hiši, kar je dandanes ravnotako draga zabava, kakor so zastave in sveče.

Da imamo pri nas tudi narodnjakarske fašiste, je umejno.

Omenjam še, da tudi pri nas moleduje okrog za sicer ne vem kakšen dar, vem pa, da so s tem začeli brihtni Ribničanje patriotskega kova, ki se hočejo bržčas na ta način znebiti nekoliko suhe robe. K temu delu so kratkoma upregli občinskega slugo, tudi Nemca — v mestnem svetu na gospodarstvo gospodje od NSS, ki pravijo, da so republikanci. Ljudje božji, kdaj se boste spametovali, saj toliko odlikovani ni, da bi mogel že vsakdo kakega dobiti. Korit je sicer pri nas v Jugoslaviji mnogo, pa še vedno premalo. Kaj bi si kralji mislili, če bi razna darila prejel in bi mu tudi za vsako povedali, na kak način je bilo nabavljeno, namreč s pomočjo pritiska in ljudi, ki do te vladavine sploh nima nobene simpatije? Gotovo bi tako storil, da bi vse skupaj vrnil hinavcem, ki se mu na tak način hlinijo. Ni dolgo tega, ko so rudarji nabirali za nekega tovariša, pa so slabo nateleti pri okrajnem glavarstvu in finančni straži.

Toliko za danes iz pridnega nemškega mesta v Sloveniji.

Brrr.

(Priobčujemo gorenji dopis, čeprav so zadevo, proti kateri se dopisnik obrača, merodajni krogi v tem času baže že uredili. Ostal bo ta dopis vseeno glasen dokument iz časov, ko je ultramontana buržoazija v sami patriotski hinavščini popolnoma zgubila možgane in se je nesmrtno blamirala v očeh preprostega delovnega ljudstva. — Uredn.)

PROLETARSKI GLASOVI O OBNOVI EVROPE.

V Rimu se je vršil pred kratkim kongres sindikatov.

Poročal je podpredsednik Zveze Jouhaux (Francoz). Uvodoma je naglašal, da če Evropa ne bo izpremenila svoje gospodarske politike, se bi povrnila v žalostno srednjeveško bedo, katera se že razširja med vse narode, med one z visoko in one z nizko valuto, med premagance in med zmagovalce. Bedastoča je, če uveljavlja Evropa nacionalistično gospodarsko politiko. Vlade ne poslušajo glasov mas, ki zahtevajo politiko človečnosti. V Genovi so samo jecljaje izgovarjali resnice, medtem pa so čakali v senici kapitalisti in finančniki, iščeči dobička, ki naj bi ga jim dala genovska konferenca. Razpravljali so o političnih vprašanjih, za njimi pa vsi hrepeneli, da bi se polastili petrolejskih vrelcev. Sedaj gre menda doba premoga h koncu, zato pa se vsi ozirajo na Rusijo, ki ima bogate petrolejske vrelce. Kaj so storili v Genovi? Ali so rešili kak problem? Nikar se ne varajmo! Bil je samo pričetek, ki pušča odprto pot mednarodnemu proletariatu, ki bo moral nadaljevati svoje delo, da pride svet do pravega pomirjenja. To pomirjenje zahteva, da morajo izgniti strankarske koristi in da zavlada samo splošna korist proletariata. Bistven pogoj za to so surovine, ki ne smejo biti monopol posameznikov. Kriterij mednarodnih kreditov je sprejemljiv, ali ne sme biti mednarodni konzorcij bankokratov, marveč načrt svobodne volje narodov pod njihovo kontrolo. Jouhaux je naglasil končno potrebo solidarnosti vseh

narodov v svrhu izločenja vsake hegemonije. Prvi pogoj miru pa je izločitev vojne in pa razoroženje.

Leipart (Nemec) je izvajal, da je nemški delavec prepričan, da so žalostne razmere v srednjeevropskih deželah, t. i. nezaposlenost, beda, padanje valute, posledica antantne politike, ki zasleduje protiproletarske cilje. Nemške delavske mase protestirajo proti nespametni politiki maščevanja, ki se je vodila doslej. Pobijal je legendo, da vlada v Nemčiji blagostanje in da ni nezaposlenosti. Se že dobi kaka kategorija oseb, ki si privoščijo luksuz vsled svojega obogatitja tekom vojne, ali ogromni del prebivalstva trpi. Nemški delavci zaslužijo manj nego delavci drugih narodov, njihove mezde so znatno manjše od mezd iz leta 1914. Pobijal je tudi legendo, da nemška industrija procvita in da ima ogromna naročila. Resnica pa je, da je pomanjkanje surovin povzročilo veliko krizo. Ako nemška industrija hoče živeti, je potreba, da si pridobi izvoz v inozemstvo, tudi vsled obveznosti, ki jih nalagajo Nemčiji reparacije, katere je mogoče plačati samo po tej poti. Glede reparacij je omenil Leipart, da ena milijarda zlata predstavlja delo enega milijona nemških delavcev za eno leto. Želi za bodočnost politiko, ki bi mogla več doseči za delavske sloje vsega sveta.

Ben Turner (Anglež) je naznanil, da govori v imenu 6.600.000 delavcev, organiziranih v »Trade Unions«. »Danes vidimo debacle sedanje politike. Ako hočemo priti do ugodnih uspehov, mora nas navdajati demokratični duh. — Nemški delavci se nahajajo v odnošajih delavcev preteklega stoletja. Mi moramo pomagati nemškemu delavcu. Sicer pa žive premaganci in zmagovalci v obupnih razmerah. Na Angleškem je nad dva milijona nezaposlenih. To so rezultati povišane politike. Govornik se je izrekel za demokratizem in se izjavil za odločnega nasprotnika diktature kapitalizma, kakor tudi diktature proletariata. Bodočnost in rešitev naroda se nahaja namreč izključno v mednarodni demokraciji.«

Buozzi (Italijan) se je pridružil izvajanjem predgovornikov glede pobijanja narodnega stališča in je rekel, da se nahaja Italija, čeprav je zmagovalka v onih odnošajih, pod katerimi ječijo premagane dežele. »Mi nimamo surovin, imamo pa delavsko silo. Mi z mirom nismo pridobili surovin in industrijska kriza nam zabranjuje uporabljanje delavske moči. — Imamo danes nad 1 milijon nezaposlenih. Italija potrebuje resnične mednarodne politike. Konferenca v Genovi bi se morala baviti s carinskimi vprašanji ali mnoge države so se tozadevno že prei pogovorile, sploh pa vlada v vsej Evropi politika, ki stremi po zvišanju carinskih tarifov v veliko škodo svetovnega gospodarskega delovanja. Zopetni pričetek gospodarskega delovanja ni mogoč, ne da bi si odpustile države medsebojne dolgeve. Italija, Belgija in Francija morajo iskati milijone pri Nemčiji, da bi plačale dolgeve, ki so jih dobile od Amerike in Angleške. Monopol glede surovin je v rokah par dežel. Treba torej, da proletarci vplivajo na svoje lastne vlade tozadevno v že označenem smislu.«

Madsen (Šved) je slikal situacijo v svoji deželi. »Na Danskem je 49% delavcev nezaposlenih. Na Švedskem dela tretjina organiziranih delavcev. Na norveškem je položaj ugodnejši. Dokler ostane situacija taka, kakršna je, t. j. dokler bomo imeli dežele z nizko in visoko

valuto, bo nemogoča obnova uspešnega predvojne dela.«

Altobelli je govoril v imenu kmetске zveze, izvajajoč, da so v času vojne razlagali kmetom, da se bore za obrambo domovine. Danes pa jih trpinčijo vsi. Zavzel se je za splošno delavsko organizacijo, ki bo rodila dobre uspehe.

Končno je bila sprejeta resolucija, katero je pripravila mednarodna sindikalna konferenca za obnovo Evrope. Vsebinska resolucija je razvidna iz navedenih govorov.

Po svetu.

— Enodneveni tečaj za zatiranje škodljivcev in boleznih sadnega drevja se bo vršil na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru, dne 17. junija. Tečaj se bo pričel ob 9. zjutraj. Prijave za tečaj, ki je brezplačen, je poslati na ravnateljsko omenjene šole vsaj do 15. junija.

— Politika ameriškega milijarderja Morgana, kralja premoga in železnice, Slovenski socialistični dnevnik »Prosveta«, ki izhaja v Chicagu, je objavil 5. t. m. pod naslovom »Morgan na oni strani« sledeči uvodnik, ki ga v celoti ponatiskujemo: Pred petimi leti je bil finančni kralj Morgan doma. Bil je na varnem. V Evropi je razsajala vojna. Ameriške čete so odhajale tja. Delavce in farinarje so poslali na »ono stran« Atlantika, da izvojujejo zmago za demokracijo. Morgan je ostal doma. — Nekaj časa je bila Amerika nevtralna. Ko je pa Morgan posodil za veznikom petsto milijonov dolarjev, ni bila Amerika več nevtralna. Kamor je šel Morgan, tja je šla Amerika; to se pravi, kamor so šli Morganovi milijoni, tja so šle ameriške armade. Na »ono stran«! Pesem »over there« je izražala vso vojno histerijo. — Pretekla so tri leta in šest mesecev, Amerika se je streznila — ne do cela, ali precej. Armade so se vrnile z »one strani« in zdaj marširajo od mesta do mesta — od tovarne do tovarne. — In zdaj, ko je vojna že davno končana, je šel finančni kralj Morgan na »ono stran«. Njegov dan je prišel. Na »oni strani« je danes varno kakor je bilo doma med vojno. Morgan ni šel na »ono stran« pobijati Nemcev; ni šel kot sovražnik, marveč kot prijatelj, ker ve, da se bo prijateljstvo izplačalo z obrestmi vred. — Morgan je odpoštoval v Nemčijo, kjer bo pomagal aranžirati posojilo. Med vojno je posodil antanti, zdaj bo posodil Nemcem. Zakaj pa ne? Ali je to morda — bogunavarju — nepatriotično? Pojdite se soliti! In ni so zopet ljudje, ki producirajo dobiček. In kjer je dobiček, tam je patriotizem! — Ameriški denarni trg kar poka pod težo zlata. Domovina ne more dati dovolj profita in treba ga je iskati na tujem. V Ameriki je sicer nekaj milijonov ljudi brez dela, pa kaj bi to! Kaj to briga finančnega kralja? Gospod Morgan je šel na »ono stran«.

PRAVKAR JE IZŠLA KNJIZICA POD NASLOVOM »RAZVOJ SOCIALIZMA OD UTOPIJE DO ZNANOSTI«, prevod znanega Engelsovega dela, ki je prevedeno že na vse svetovne jezike. Slovensko delavstvo že od nekdaj nagreša knjice, ki bi ga na nazoren in jedrat način uvedla v socialistično znanost, ker se nikakor ne more zadovoljiti ali pa celo vzgajati zgolj s propagandnimi govori svojih govornikov na shodih. In gornji svrhi ustreza priznana najboljša omenjena Engelsova delce. Čitaloč to knjizico razumeva čimdalje bolj in takorekoč, kakor na dlan ustroj in razvoj človeške družbe tekom stoletij in čimdalje lasnejše spoznavajo smer njenega razvoja v socializem. Zanimiva je slika o razmerah za časa utopističnih socialistov in raznih sistemih o socialistični preuredbi človeške družbe, dokler ni Marks odkril temelja, na katerem se gradi socialistična znanost. Kaj takega mora zanimati vsakega delavca, kaj takega prav posebno še radi tega, ker si čim dvakrat ali trikrat pazljivo prebere gornjo knjizico, pridobi prvo in nujno potrebno splošno socialistično naobrazbo, brez katere ne more biti nobene trdne organizacije. Knjizica se mora biti priporočila kot podlaga k razpravam, diskusijam in predavanjem o socializmu. Delavci, zglejte torej po delu, katerega ste že dolgo pogrešali, da se utrdite v socialistični naobrazbi in verjete v socializem! Spoznavajte svojo lastno zgodovinsko nalogo! Proučite svetovno svoje delavsko gibanje! — Naklada knjizice je zelo majhna. Cena 5 Din (poština posebej). Naročila sprejema uprava »Napreja«, Ljubljana, Francišanska ulica 6.

Strankin znak velja 5 Din komad. Kdor ga še nima, naj ga takoj naroči pri našem tajništvu.

Marenberg. V tukajšnji brezredni ljudski šoli niso naših otrok še nikoli tako slabo poučevali kakor sedaj. Na pr. se v šestem razredu ne spoznavajo niti na uro. Katerega meseca so, se jim še niti ne sanja. Vsega tega je, poleg drugih, velik vzrok tudi večno odpadanje učnih dni. Same počitnice, prazniki, dopusti, prireditve, konference, razne učiteljske bolezni itd., mladina pa, namesto da bi redno in vztrajno hodila v šolo k pouku, sproti in pozabi še tisto bore malo, kar se je kdaj naučila. Otroci II. razreda so bili od 7. do 18. maja (11 dni) samo 12 ur v šoli, t. j. pouk za dva dni. Pa še v tisti peščici dni, ki takorekoč po naključju odpadejo na pouk, ne morejo učitelji predpisanih ur zdržati, marveč odpuščajo učence, kadar se kateremu poljubi. Kljub temu, da je na tem zavodu 8 učnih moči, se vedno dotrajajo take stvari, kaj šele tam, kjer je učnih moči premalo! Radovedni smo, zakaj pač plačujemo delavci davek za šole? Ali zato, da bi naši otroci vsestransko napredovali, ali morda zato, da postanejo še bolj zabiti in lahkomiselni? — Upamo, da naš bo g. nadučitelj, kot predpostavljene tukajšnje ljudske šole, razumel in upošteval naše misli.

Spodnja Hajdina. Četudi je minulo že nekaj časa, mi vest ni dala miru, da ne bi pojasnil ss. kmetom in delavcem hinavščin, ki jih uganjajo korita želini klerikalci. — V nedeljo, dne 30. aprila t. l., je bil g. dr. Ogrizek (klerikalec) v neki

zostilni v okolici Celja. Besedičil je o politiki ter se na vso moč trudil, naš zavodni proletariat osramotiti, kar pa se mu niti najmanj ne posrečilo. Poleg drugega je navdušeno klical, da klerikalci čisto nič ne računajo na srednji in delavski sloj, temveč le na inteligenco in buržoazijo. Delavcu torej, ki živi le od svojih krvavih žuljev, se ni treba spodtikati nad kapitalistično stranko. Ko so ga naši prisotni sodrugi vprašali, kdo je bil kriv žrtev dne 24. aprila 1920 na Zaloški cesti, dr. Ogrizek ni bil v zadregi, marveč je kratko odgovoril: »Če bi bil takrat jaz predsednik deželne vlade, bi jih moralo mnogo več poginiti!« — Prav radi bi gospodje Ogrizki s svojo hinavščino se povzpeli na račun delavskih in kmetijskih žuljev ter se mastili okrog zelenih miz. Zatorej, ss. kmetie in delavci, zavedajte se pri prihodnjih volitvah svojih dolžnosti in ne poslušajte govornika, ki vam prodaja svoje hinavske fraze.

UTRINEK.

V Nemčiji se je zgodilo nekaj strašnega. Večinski in neodvisni socialisti ter komunisti so skupaj praznovali Prvi maj v Berlinu. Pol milijona delavcev je napolnilo park pred palačo bivšega cesarja. Zarota proti versailski pogodbi! Protestiraj Francija!

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafluid“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptič. in čistečega osvežujočega delovanja najboljše učinka. Ravno tako je priljubljen kot krepko blago delujoče in **vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa.** Je mnogo močnejši in delujoči nego Francosko žganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanja! Z zamotom in poštino za vsakega 3 dvojne ali 1 specialna steklenica 72 K

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice 300 K
24 8 570 K
36 12 800 K

POŠTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa 8 K in 12 K; Elsa mentolni klinčič 16 K; Elsa posipalni prašek 12 K; Pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa voda za usta 48 K; Elsa kolonska voda 60 K; Elsa šumskimiral 60 K; Glycerin 16 K in 60 K; Lysol, Lysoform 48 K; Kineski čaj 4 K; Elsa mrčesni prašek 16 K; Strup za podgane in miši po 16 K in 20 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA
donja Elsatrg št. 358 Hrvaško.

Morska trava za modroce

v vsaki množini se dobi najceneje pri **SEVER & KOMP.**, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.
Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena leta 1867.
Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarov.

Dürkopp, Styria, Waffnenrad.
Začasno znižane cene!

Vozniki! Pozor!

Po 10 do 30 kron se vam plača za voz smeti, šute, pepela, gramoz ali drugega materiala za zasipanje, če ga pripeljete na posestvo Cesta v mestni log št. 15. Oglasite in dogovorite se ravnoram v pisarni.

Opekarskega dela vešče družine

se sprejemajo za trajno delo pri akordni plači, prostem stanovanju, razsvetljavi in kurjavi v opekarni Lajterspergu pri Mariboru.

URADNIK

s splošno izobrazbo se sprejme.
Plača dobra. — Prednost ima organiziran socialist, ki priznava progresivni davek. Ponudbe sprejme Uprava „Napreja“.

„Gazela“ milo je najboljši domači izdelek.

== Dobi se v vsaki trgovini.

Za večjo industrijo v Slavoniji iščemo

2 izprašana strojevodji

za ozkotirno progo, mlajša in neoženjena po možnosti za takoj. Plača K 2000 mesečno, od vsakega vagona K 150, od 4 vlakov K 20 in od 5 vlakov K 50 reparaturne doklade v delavnik in nedeljo, ki se plačajo na uro. Razven tega dobi vsak še 20 kg bele, 20 kg koruzne moke, 5 kg slanine, 5 kg graha in 2 kg soli; kuhinjo plača trdka. Stanovanje, razsvetljava, drva in nekaj zemlje brezplačno. Potne stroške plača trdka. Naslov v upravi „Napreja“.

== Stavbeni material

imata v zalogi ter prodajata po sledečih najnižjih cenah:
strešna lepenka od K 205 do K 290
izolir plošče K 70—
vatproof K 1250
karbolineum K 1650
drvocement K 1550
etc. etc. — Pri večjem naročilu popust cene.

Kosta Novakovič in drug,
veletrgovina s stavbenim materialom, Ljubljana,
Miklošičeva cesta 13.

Delniška glavica:
K 20,000.000—

Slovenska eskomptna banka

Rezervni zakladi:
K 6,500.000—

Podružnice:
Novo mesto, Rakek,
Slovenjgradec.

== Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1. ==

Telefoni št. 146, 458.

Brzjavke:

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje. **ESKOMPTNA.**

Za 2 dečka in 1 deklico (7-13 let)

iščem popolne oskrbe. Ponudbe pod „Moderna vzgoja“ na upravo „Napreja“.

25 CELJE 25 Marija Baumgartner.

Velika zaloga vsakovrstnega novega pohištva domačega in tujega izdelka. Divani, madraci, pernice, odeje.

Kompletna oprema za novoporočence.

25. Samo v Gosposki ulici. 25.
Zmerne cene! Delo solidno!

Nikak strup! Nikaka kemična kislina!

Garantirano pristni na debelo! **namizni kis** na drobno! prodaja najmodernejša avtomatična kisova tovarna

FELIKS SCHMIDL,
Maribor, Koroška cesta 18.

Vsaka hišna gospodinja, ki skrbi za zdravje svoje družine, zahtevaj povsod samo pristni SCHMIDL-KIS.

Velika zaloga! Cenik zastoj!

Trgovina z pohištvo
Karl Preis, Maribor,
Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša pri-
ložnost za nakup

= pohištva

za delavce in železničarje.
Solidna postrežba! Nizke cene!

OBRTNA NAZNANILA.

Prva produkt. zadruga krojačev
Maribor, Ruška cesta 5

priporoča obleke za moške in
ženske po zmernih cenah in
dobre kakovosti.

... Prva mariborska ...
delavska pekarna v Mariboru,
Tržaška cesta št. 38, tel. 324,
priporoča
dober kruh in žemlje.

**Gostilna
LJUDSKI DOM**
Maribor

Ruska cesta št. 7
priporoča
izborna kuhinjo in pijačo.

... N. BRUNO MILJANIČ ...
tovarna kanditov in slaščičarna
najnižje cene in vsak čas sveže blago.
Maribor, Tkalska ulica 4.

Veliko zalogo špecerijskega in manufakturnega blaga

(zadnje novosti) priporoča svojim članom

Konsumno društvo za Slovenijo Ljubljana.

Poštni predal št. 13.
Telef. int. št. 178.

Pošt. ček. rač. 10532.
Brz. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Centrala: Ljubljana VII, Žibertova ulica št. 269.

Podružnice: Ljubljana: Kolodvorska cesta št. 56, Sodna ulica št. 4, Bohoričeva ulica št. 12, Trnovo, Rožna dolina, Glince; dalje: Celje, Štore, Rogatec, Radeče, Poljčane, Borovnica, Litija, Kamnik, Tržič, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, Sv. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

Somišljeniki: Le v prodajalnah svojih zadržite kupujete vedno najbolje in najceneje!

Pristopnina K 10. Kdor še ni član, naj pristopi! Delež K 200.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15-II.

Stavbena in gostilniška zadruga „Delavski dom“ v Trbovljah, r. z. z. o. z.

sporoča svojim članom, da toči dobra **dolenjska, bizzijska** in **ljutomerska izbrana vina**, kakor tudi vedno **sveže pivo** v sodčkih in steklenicah, vedno po konkurenčnih cenah.

VLOGE obrestuje po čistih 4½ %. Vloge so znašale 31. dec. 1921 K 592.971.17, rezervni delež K 29.022.19. Blagovni promet v letu 1921 pa je znašal K 1.820.617.51.

Clan postane lahko vsakdo, ki plača K 50.— in vpisnino 50 vin.